

فرهیختگان یک سوگند و یک سخنرانی در مرز واقعیت، همه آن چیزی بود که باید در مراسم تحلیف سیدابراهیم رئیسی، سیزدهمین رئیس‌جمهور ایران رقم می‌خورد و چنین‌هم‌شد.
بیره‌ان‌نیست سخنرانی مراسم تحلیف‌رئیسی را هوشمندانه و جامع‌ترین سخنرانی او از روز ورودش به کارزار انتخابات ریاست‌جمهوری دانست.
رئیس‌جمهور در صحن مجلس شورای اسلامی دربرابر نمایندگان مردم،

مقامات و شخصیت‌های ملی بر عدالت‌محوری تأکید کرد و از دولتی گفت که برای «همه ملت» است. او از تعهدش به «آرمان‌های انقلاب» گفت و بر «خشکاندن ریشه‌های فساد و رانت‌خواری» تأکید کرد؛ تأکیدی که تلویحا اشاره به ریشه دواندن فساد در دولت‌ها دارد.
رئیسی در این مراسم که ۱۱۵ میهمانان از ۷۳ کشور (۱۰ نفر از سران کشورها، ۲۰ رئیس‌مجلس، ۱۱ وزیرخارجه، ۱۰ وزیر دیگر،

دیپلماسی فعال

بنیان دولت روحانی بر پایه سیاست خارجی بود و از همین‌رو با روی کار آمدن ترامپ و خروجش از برجام، ایران تقریبا فاقد یک دولت به‌معنای واقعی شد.
رئیسی اماقرار نیست تجربه تلخ روحانی را تکرار کند. او «دیپلماسی و تعامل هوشمندبا جهان» را «مولفه‌های قدرت ملی» برای تأمین «منافع و مصالح ملی جمهوری اسلامی ایران» خواند.
رئیسی از مخالفتش با «دخال‌ت بیگانگان در منطقه» گفت که این دخالت «نه تنها هیچ مشکلی را حل نمی‌کند بلکه خودمشکل است. در سیاست خارجی رئیسی، کشورهاولمت‌های همسایه «خوشاوند» تلقی می‌شوند و بر همین اساس هم «مهم‌ترین و اصلی‌ترین اولویت سیاست خارجی» دولت او، «ارتقای روابط با کشورهای همسایه» خواهد بود. البته همکاری با همسایگان به‌معنای غفلت از سایر کشورها و قدرت‌ها نخواهد بود و رئیسی با توجه به «دگرگونی» جهان، تأمین منافع ملت‌ها را منوط به «درک جهان جدید و تعامل راهبردی با قدرت‌های نوظهور» دانست و گفت که «سیاست خارجی موفق، سیاست خارجی متوازن خواهد بود.»
رئیس‌جمهور به برنامه هسته‌ای ایران نیز اشاره‌ای داشت. او با تأکید بر «کامل‌الص‌آمیز» بودن برنامه هسته‌ای، دستیابی به سلاح اتمی براساس «فتوای رهبر انقلاب» را «شرعاًحرام» خواند و تأکید کرد که «این سلاح هیچ جایگاهی در استراتژی دفاعی جمهوری اسلامی ندارد.»
به گفته او ایران با «سیاست فشار و تحریم» از پیگیری حقوق قانونی خود از جمله حق توسعه هسته‌ای دست نخواهد کشید.
رئیسی البته این را نیز اضافه کرد که از هر طرح دیپلماتیک که منجر به لغو تحریم‌ها شود، «حمایت» خواهد کرد.

دولت همه مردم

رئیسی می‌گوید دولتش دولت همه مردم ایران است. او معتقد است مردم ایران «بارها و بارها، وفاداری خود را به انقلاب در عرصه‌های مختلف اثبات کرده‌اند» و حالا نوبت دولت است که «ادای امانت» کند.
رئیس‌جمهور خود را «خادم همه‌جمهور و خدمتگزار بیش از ۸۰ میلیون نفر از جمعیت» خواند تا صراحتا نسبت دولت و مردم را تشریح کرده باشد.
رئیسی دولتش را «دولت وفاق ملی» خواند و گفت: «در چنین دولتی «جناح‌های سیاسی، دسته‌بندی‌های قومی و مذهبی و گروهی، رنگ می‌بازد و همه مردم دست در دست یکدیگر برای تحقق ایران قوی، ذیل پرچم مقدس جمهوری اسلامی هم‌پیمان می‌شوند.» او با این پیش‌زمینه از تمام «تخنگیان و اقشار مختلف مردم، همه اقوام و همه مذاهب، همه احزاب و همه گروه‌ها و همه جریان‌های سیاسی، حوزه و دانشگاه، جوان، پیر، زن و مرد» درخواست کرد که دولت مردمی را با همه وجود دولت خود دانسته و یاری کنند.
رئیس‌جمهور از همه درخواست کرد تا برای اعتلای اسلام، عزت آیندگان، سربلندی ایران در جهان، «دست در دست یکدیگر با وحدت و انسجام ملی» آرمان ایران قوی را محقق سازند.

سیاست

سیدابراهیم رئیسی در روز تحلیف از ایده دولتش برای بازسازی ظرفیت اجتماعی ایران گفت

پیمان روز اول

فرستادگان روسای دولت‌ها، نواب‌رئیس‌مجالس، هیات‌های پارلمانی، روسا، مقامات و نمایندگان ۱۱ سازمان بین‌المللی و منطقه‌ای) داشت به تشریح سرفصل‌های سیاست خارجی دولتش نیز پرداخت. او دیپلماسی اظهارات رو به جلویی داشت و به گونه‌ای سخن گفت تا بتوان به این جمع‌بندی رسید که در دولت او باب مذاکره باز است. او دست دوستی ایران را به سوی همسایگان دراز کرد ولی غافل از تغییرات

قدرت‌های جهانی نشد و به آن اشاره کرد.
رئیس‌جمهور گفت که ایران همواره خود در کنار مظلومان عالم خواهد ماند؛ این مظلومان «چه در قلب اروپا باشند و چه در آمریکا، چه در آفریقا باشد چه در یمن، چه در سوریه باشد و چه در فلسطین» برای جمهوری اسلامی ایران هیچ فرقی نمی‌کند.
رئیسی در این مراسم توانست شمایی از دولتش چه در سیاست داخلی که مبتنی بر عدالت‌محوری و مبارزه با

مبارزه با ظلم

در آن روزهایی که جمهوری اسلامی به اندازه امروز در تسلیحات نظامی و در بسیاری از شاخه‌های دانش، حرفی برای گفتن نداشت، امام‌خمینی(ره) اصلی را به سیاست خارجی جمهوری اسلامی پیوند زد. ایشان گفتند که «ما نه ظلم خواهیم کرد؛ و نه مظلوم واقع خواهیم شد.» در سال‌های اخیر هیچ قدرت منطقه‌ای و فرمانطقه‌ای نیست که بتواند مرزها و موجودیت جمهوری اسلامی را تهدید کند. این قدرت البته محدود به مرزهای جغرافیایی ایران نشده و ثمره‌اش در زندگی مردم غرب آسیا نیز متبلور شده است. اگر ایران نبود، هیچ کشوری یارای مقاومت در برابر رژیم صهیونیستی را نداشت.
رئیسی در برابر میهمانان خارجی مراسم تحلیف، بر این اصول اساسی انقلاب اشاره کرد. او گفت جمهوری اسلامی مدافع واقعی حقوق بشر و حقوق انسان است و بر این اساس «سکوت در برابر ظلم و جنایت و تجاوز به حقوق انسان‌های بی‌گناه و بی‌دفاع را قبول نداشته و مردود می‌داند.»
رئیسی هیچ حد و مرزی را برای دفاع از مظلوم به رسمیت نشناخت و گفت: «ظلم و جنایت چه در قلب اروپا باشد و چه در آمریکا، چه در آفریقا باشد، چه در یمن، چه در سوریه باشد، چه در فلسطین ما در کنار مظلومان خواهیم ماند.»

نبرد با فساد

در کارزار انتخابات ریاست‌جمهوری، رئیسی در پاسخ به کسانی که از او خواسته بودند تا در همان دستگاه قضا با فساد مبارزه کند، گفته بود: «ریشه فساد را باید در دستگاه اجرایی خشکاند و سازوکارهای دستگاه اجرایی و بستری‌های فساد را را باید اصلاح کرد تا از آن پرورنده بیرون نیاید والا باید هر روز روی میز قاضی شاهد یک پرورنده باشیم.»

او در مراسم تحلیف، به‌صورت جدی به خشکاندن ریشه فساد اشاره داشت. او وعده‌های دولتش را «صادق» نامید و گفت: «ایجاد شفافیت حداکثری در اقتصاد، خشکاندن ریشه‌های فساد و رانت‌خواری، مقاوم‌سازی اقتصاد در مقابل تکانه‌ها، مهار تورم و گرانی، تقویت ارزش پول ملی، بازگرداندن ثبات به اقتصاد کشور، حمایت از تولید ملی، تلاش برای خودکفایی در تأمین نیازهای اساسی مردم، پیشرفت فناوریانه و دانش بنیان، مدیریت بهینه معادن و منابع آب، گاز و نفت کشور، توجه به تغییرات اقلیمی و صیانت از محیط‌زیست را با قدرت دنبال خواهیم کرد.»

گفت‌وگو

سعید آجورلو، کارشناس مسائل سیاسی در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

در دولت سیزدهم نیاز به بازتعریف عدالت داریم

از دستگاه بروکراسی کشور یک مساله جدی است قوه قضائیه می‌تواند کنار دولت با ابزارهای نظارتی قرار گیرد و باید پیش‌افساد حرکت کنیم. از این جهت فکر می‌کنم این سه قوه می‌توانند بروکراسی کشور را هم در سیاست و هم در اجرا اصلاح کنند. این می‌تواند فرصت بزرگی باشد. ولیکن شاید الان چالش وعده و انتظار داریم، یعنی حداقل الان چالش داریم اگر اسم آن را بحران نگذاریم. در واقع مطالبات زیادی تلنبار و انباشت شده که بخشی در انتخابات تبدیل به وعده شده و تبدیل به انتظار مردم از دولت آینده و مجلس و قوه قضائیه شده است. اگر شما نتوانید این حجم انباشت شده مطالبات را پاسخ دهید به شکاف اجتماعی دامن زده‌اید که این امر خطرناکی است. به خاطر همین من توصیه می‌کنم باید به صورت زمان‌بندی شده و در سه فاز کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت به موضوعات نگاه کنیم. یعنی در فاز کوتاه‌مدت تا پایان سال حداقل ۵-۶ وعده‌ای که داده شده است را انجام دهیم. در حوزه‌های مواد غذایی و کالاهای اساسی و آبرسانی و موضوع کرونا و… باید در کوتاه‌مدت برنامه دولت و تا حدود زیادی مجلس بیان و اجرا شود. این مساله می‌تواند اعتمادی را که بیان کردم بازسازی کند. در میان‌مدت می‌توان گفت تا پایان سال ۱۴۰۲ به این اهداف در حوزه‌های تومی، اشتغال و… می‌رسیم و… برنامه بلندمدت ما این است که شاخص اقتصادی را بهبود دهیم و سازمان دولت را اصلاح کنیم و اقتدار دولت را بازگردانیم. به شدت نیاز داریم در این سه فاز برنامه مدون و عملیاتی بدهیم تا بتوانیم بحران وعده و انتظار را کنترل کنیم یعنی چالش را کنترل کنیم تا تبدیل به بحران نشود. در عین حال خطراتی رویه‌روی ما و دولت است. یک بخش خطر ساده‌انگاری و ساده‌نگاه کردن به مسائل باشد. یک مساله می‌تواند روزمرگی دولت ووزر باشد و یک مساله می‌تواند برخی تندروی‌ها از جانب برخی افراد باشد که شاید تجربیات کمتری دارند و یک خطر دیگر محافظه‌کاری است که هماهنگی قوامی تواند برای ما ایجاد کند. همچنین برخی گذشته‌به‌حالت محافظه‌کارانه به‌موضوعات نگاه می‌کنند و نمی‌توانند اصلاحی انجام دهند. بالاخره اینها خطراتی است که در مقابل این فرصت‌ها وجود دارد. فرصت‌ها هم مهم است یعنی فرصت مهمی در ارتباط با همسایگان در سیاست خارجی داریم. در تجاری‌سازی سیاست خارجی، در استفاده از قدرت الهام‌بخش جمهوری اسلامی برای منافع اقتصادی کشور که نمونه‌آن سفر رئیس‌مجلس به سوریه بود که می‌تواند ادامه یابد. فرصت بازسازی روابط و ترمیم روابط با همسایگان از جمله عربستان را داریم که به نظرم می‌رسد مذاکراتی درحال انجام است. فرصت‌های این‌چنینی داریم یا پهن کردن زیرساخت مذاکراتی جدید با ۴+۱ و ادامه مذاکرات برای لغو تحریم‌هاست. اینها فرصت‌هایی است که هماهنگی قوامی تواند برای ما ایجاد کند. همچنین برخی نهاد‌های دیگر همچون بنیاد مستضعغان، سپاه پاسداران، ستاد اجرایی فرمان امام، آستان قدس و… می‌توانند به دولت کمک کنند و دولت از ظرفیت آنها بهره‌مند شود. اینکه دولت چگونه بتواند اینها را وارد چرخه حل مسائل کشور کند فرصت‌های جدیدی را برای ما ایجاد می‌کند.

ادامه در صفحه ۷

تعریف آن اشتباه جریان اصلاح‌طلب و دولت روحانی را کند سرانجام خوشی نخواهد داشت. همان‌طور که اعتدال در تفکر روحانی به سختگیری با جریان مقابل تعریف شد و آسان‌گیری و خوش‌بینی به دولت‌های غربی رسید روحانی اعتدال را نه در رفتار با مردم و نه در رفتار با دشمنان و نه در رفتار با گروه‌های سیاسی رعایت کرد. عدالت اگر مراقبت نشود می‌تواند از جای خود بلند شود و مفهوم و ارونه‌ای از آن ساخته شود. من فکر می‌کنم عدالت هم در بخش اقتصادی و هم اجتماعی و هم سیاسی است و در حوزه‌های مختلف باید عدالت ترجمه شود. نیازمند یک دولت رفاهی به این معنا هستیم که بتواند حداقل‌ها را برای طبقات پایین جامعه آماده و از آنها حمایت کند، دولت باید پناه و سپر مردم باشد. مجلس هم همین‌طور است یعنی سه قوه باید بخشی از سیاست‌های رفاهی باشند، باید بخشی از عدالت سیاسی، عدالت اقتصادی و عدالت اجتماعی باشند تا تعریف جدیدی از عدالت ایجاد کنیم. عدالت به‌نظر من اگر در مقابل توسعه و پیشرفت قرار گیرد به مفهوم توزیع صبر است و اگر پیشرفت مقابل و توسعه مقابل عدالت قرار گیرد، ما دچار شکاف طبقاتی و تضاد اجتماعی می‌شویم. پس در زمینه عدالت هم من فکر می‌کنم نیازمند این هستیم که تعاریف جدیدی داشته باشیم و آنچه از رئیسی دیدم این بود که در عملکرد قوه قضائیه سعی کرد به بخش‌های مختلف عدالت توجه داشته باشد، ولی در دولت کار پیچیده و سخت است. دولت در معرض مطالبه مردم و نهادهای دیگر و جامعه و گروه‌های سیاسی است. از این بابت فکری می‌کنم نیازمند این هستیم یک‌بار دیگر یک تعریف جدی و جدید و محکم و روشن و عیان از عدالت داشته باشیم که بالاخره هم در حوزه روشنفکری دینی در سال‌های اخیر با این مفهوم چالش داشتیم و هم امروز در حوزه سیاسی عدالت‌خواهی، همان‌طور که بیان کردم تعاریف پیدا کرده‌ومن فکر می‌کنم دوری از پیرایش و پالایش مفهوم عدالت را نیاز داریم که عدالت را اصطلاحا تنقیح کنیم و عدالت واقعی از درون عدالت‌های کاذبی که تعریف شده بیرون بیاوریم.

به جز سال‌های ابتدای انقلاب ما هیچ زمان دیگری را تجربه نکرده‌ایم که در آن سران سه قوه برای حل مشکلات مردم و کشور هم‌نظر و همراه باهم باشند. اکنون که در آغاز کار دولت سیزدهم این شرایط را تجربه می‌کنیم، چه تصمیمات بزرگی باید از سوی روسای سه قوه برای حل مشکلات گرفته شود؟

من فکر می‌کنم این فرصت بزرگی است یعنی اساسا ممکن است از نظر فردی افراد سلیقه‌های متفاوتی داشته باشند اما از نظر رویکردی، رویکرد روسای قوا به‌نظر من هر سه نزدیک و منطبق با آرمان‌های انقلاب و منویات رهبری است. طبیعی است مجلس در این راه خیلی می‌تواند هم در مقابله با بستری‌های فسادزا و هم در حمایت از دولت و هم در اصلاح ساختار بودجه و اصلاح نظام بانکی و مالیاتی، حمایت از معیشت مردم و… به دولت کمک کند و دولت را در عین حال نظارت کند تا از این سیاست‌ها عدول نکند یا قوه قضائیه هم همین نقش را دارد یعنی باتوجه به اینکه مساله فسادزایی